

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»

КЛІМАТИЧНІ ЗМІНИ ТА СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО.
ВИКЛИКИ ДЛЯ АГРАРНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної конференції

15 березня 2023 року

Київ 2023

Список бібліографічних посилань

1. Агроекологія : навч. посіб. / О. Ф. Смаглий, А. Т. Кардашов, П. В. Литвак [та ін.]. Київ : Вища освіта, 2016. 671 с.
2. Польовий А. М. Сільськогосподарська метеорологія : підручник. Одеса : ТЕС, 2017. 628 с.
3. Польовий А. М., Божко Л. Ю. Біологічні й екологічні основи продуктивності агроecosystem : підручник. Одеса : ТЕС, 2018. 278 с.

УДК 633:631.4 (045)

КОЛОСОВСЬКА Валерія, канд. географ. наук, асистент,

ЗАГОРЕВСЬКА Дарія, студентка

Одеський державний екологічний університет

v.kolosv@ukr.net

ПЕРСПЕКТИВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ҐРУНТІВ СТЕПУ УКРАЇНИ

Безперечно, земельні ресурси – найважливіший об'єкт матеріального світу, важливий національний ресурс, основа продовольчої безпеки будь-якої країни. Тому раціональне й ефективне використання земельних ресурсів має бути пріоритетним напрямом державної політики України, оскільки воно означає залучення до господарського обігу земель та їх ефективне використання за основним цільовим призначенням, створення найліпших умов для того, щоб сільськогосподарські угіддя мали високу продуктивність та можливість отримання на одиницю площі максимальної кількості продукції, дотримання науково обґрунтованих технологій виробництва.

Запорізька область займає вигідне економіко-географічне положення: розташована на півдні Східноєвропейської рівнини й межує з Херсонською, Дніпровською та Донецькою областями. Клімат – помірно-континентальний, характеризується чітко означеною посушливістю.

Запорізька область розташована в степовій зоні з характерним рівнинним ландшафтом з домінуванням чорноземних ґрунтів (75 % площі області), на 10 % площі області – солонцюваті каштанові і темно-каштанові ґрунти (південь і південний захід). Це один з найбільших виробників сільськогосподарської продукції та виробів харчової промисловості серед регіонів України. Загальна площа землекористування становить майже 100 тис. га. Основним напрямом розвитку агропромислового комплексу є нарощування темпів виробництва сільськогосподарської продукції, збільшення прибутковості підприємств.

Агроекологічна оцінка земель – першочерговий етап виконання комплексу робіт з визначення придатності сільськогосподарських земель для вирощування біологічно повноцінної екологічно чистої продукції і сировини, яка базується на проведенні аналізу якісної оцінки ґрунтової родючості, екологоагрохімічної характеристики та метеорологічних чинників.

В основу агроекологічної оцінки покладено принцип екологічного співвідношення параметрів довкілля, що характеризують потреби сільськогосподарських культур до їхнього вирощування.

Орні землі північної і центральної частини Запорізької області переважно представлено чорноземами звичайними та південними. Для виконання агроекологічної оцінки складено таблицю нормування параметрів агроекологічних умов вирощування сільськогосподарських культур на прикладі гороху (табл. 1).

Таблиця 1

Нормування параметрів агроекологічних умов вирощування сільськогосподарських культур

Параметри	Горох		
	оптимальні	допустимі	недопустимі
1. Потужність гумусового шару, см	>63	30-62	<29
2. Гранулометричний склад	2,3,4	1	5,6
3. Щільність ґрунту, г/см ³	1,05-1,35	0,95-1,04 1,36-1,45	<0,95 >1,45
4. Вміст гумусу, %	>3,6	2,0-3,5	<1,9
5. Вміст рухомого фосфору, мг/кг	124	123-65	<64
6. Вміст обмінного калію, мг/кг	180	110-179	<109
7. Вміст рухливих форм важких металів, мг/кг	<0,6	0,61-0,65	>0,66
8. Сума активних температур вище 10 °С	>1600	900-1599	<900
9. Температура повітря за появи сходів, °С	6-10	4-5	<4
10. Температура повітря під час формування генеративних органів, °С	16-20	10-15	>20 <10
11. Запаси продуктивної вологи (мм) у шарі ґрунту 0-20 см за появи сходів	>30	10-30	<10
12. Запаси продуктивної вологи (мм) у шарі 0-100 см під час цвітіння або формування генеративних органів	>120	60-120	<60

У дослідженні розглянуто зернобобову культуру – горох, яка лідирує за посівними площами та рівнем врожаю в цій області. В табл. 2 наведено значення параметрів чорноземів звичайних та південних на ріллі.

Аналізуючи та порівнюючи дані, наведені в таблицях, бачимо, що ґрунти Запорізької області за більшістю параметрів характеризуються допустимими умовами, а саме за агрофізичними, фізико-хімічними та метеорологічними показниками.

**Оцінка агроекологічних умов вирощування гороху на полі з
чорноземами (звичайним, південним)**

Параметри	Кількісне значення параметра	Оцінка
1. Потужність гумусового шару, см	40-60	допустимі
2. Гранулометричний склад	2-4	оптимальні
3. Щільність ґрунту, г/см ³	1,1-1,4	оптимальні, допустимі
4. Вміст гумусу, %	3,35-3,0	допустимі
5. Вміст рухомого фосфору, мг/кг	62-120	допустимі, оптимальні
6. Вміст обмінного калію, мг/кг	81-142	недопустимі, допустимі
7. Вміст рухливих форм важких металів, мг/кг	0,63	допустимі
8. Сума активних температур вище 10 °С	1460	допустимі
9. Температура повітря за появи сходів, °С	6	оптимальні
10. Температура повітря під час формування генеративних органів, °С	16,8-18,3	оптимальні
11. Запаси продуктивної вологи у шарі ґрунту 0-20 см за появи сходів	30	допустимі
12. Запаси продуктивної вологи у шарі 0-100 см під час цвітіння або формування генеративних органів	114	допустимі

Інтенсивне використання ґрунтів Запорізької області та скорочення обсягу застосування хімічних меліорантів, органічних та мінеральних добрив було причиною зниження вмісту гумусу, рухомих форм калію та деяких мікроелементів.

УДК 633.17:631.6:631.674.6 (045)

РОЙ Сергій, наук. співробітник,

ПОЛАГЕНЬКО Олена, наук. співробітник

Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства НААН

roysergey11@gmail.com

**ВИКОРИСТАННЯ КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ ДЛЯ АДАПТАЦІЇ
ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ ДО ЗМІН КЛІМАТУ**

Процеси глобального потепління мають різноманітні наслідки для аграрного сектору України. Клімат майже на всій території нашої держави стає більш посушливим. В наступні десятиліття значно зросте потреба в